

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSEGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérről közöltetnek. — Bélyegdíj kltón 60 fillér. Nyiltér sora 1 kor. Hirdetés és nyiltér díja előre fiztendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetés iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

Fenn az ernyő, nincsen kas...

Előkelő életmód igen szép annak részére, aki azt készpénzen megszerezheti magának. De aki ezért adósságokat csinál, az oly gondot vesz magára, a mely egy angyal szívét is megtörhetné.

A mai társadalom legkiválóbb büne az urhatnáság, amely nemcsak a gazdag és jómódu osztályokban, hanem a társadalom közép- és munkás rétegeiben is bőven található.

Sohasem volt az a kívánság, hogy meggazdagodjunk vagy gazdagoknak láttassunk, égetőbb, mint manapság. Az emberek már nem akarják a tisztességes munka bérével beérni; egyszerre akarnak meggazdagodni — spekulációk, játékok, fogadások, szélhámosságok vagy csalások által.

Ez az általános urhatnáság uton-utfélen akad. Az utcákon, vendéglőkben, sőt a templomban is észre lehet azt venni. Nemcsak a ruházatkódás fényezésében, de az általános társadalmi életben is mutatkozik. Az emberek anyagi tehetőségeiken túl költenek és ennek következményei a nyilvános életben is föltűnnek.

— Meg kell óvni a látszatot — ez a jelszó. Gazdagnak kell látszani és nem nehéz a könnyen hívőket e tettetessel ámítani. A rangnak megfelelően kell élni, elegáns lakást kell tartani, vendégségeket adni, jó borokat inni és pompás ruhákat viselni. Ezt azonban leggyakrabban csak könnyelműséggel vagy a becsület árán lehet elérni.

De vannak olyanok is, kik nem éppen csalnak, hanem oly fényűzést fejtenek ki, hogy ez által a család határát megközelítik. Ezek elköltönek mindent, amivel rendelkeznek, sőt annál többet is. Előkelők akarnak lenni és ama végzetes jelszó szerint élnek, hogy „a többiekkel lépést kell tartani”. Nem fontolják meg: jól teszik-e, hogy jövedelmüket teljesen felhasználják és még annál többet is költenek, hogy az emberek „tisztélet”-ét szerezzék meg maguknak, ami leggyak-

rabban csak úgy lehetséges, hogy ennek révén feláldozzák önbecsülésüket. Azt hiszik, hogy tiszteltemelőségük és előkelőségük egyedüli próbaköviük a ruházatuk, házi berendezésük, életmódjuk és a divat szigorú betartása. A világ előtt minden áron előkelőknek akarnak látszani, pedig ahogy előkelők! . . .

Csak szegényeknek ne tartsák őket! . . . A szegénységet — ha török, ha szakad — el kell takarni. Ki kell adni a pénzt, mielőtt befolyt volna — a fűszeresnél, a péknél, a mészárosnál és a divatárusnőnél s a hol csak lehet adósságokat kell csinálni. Előkelő barátjaikat a kereskedők rovására meg kell vendégléni. Hol maradnak azonban ezek a „barátok”, ha a házigazdát utóleri sorsa? . . . Elpárolognak, mint-ha nem is lettek volna!

A szegénység terhének javarésztől szabadulunk, ha a kísértés minden pillanatában elég az erkölcsi bátorságunk kijelenteni, hogy: „ez nem áll módomban”. Ingyenélők nem jóbarátok és csak arra jók, hogy megmutassák: az aljasság mily rémitő fokára sülyedhet az emberi természet! Mi az értéke a „muri-pajtáskodás”-nak? Sem a társadalmi, sem anyagi tekintetben elő nem mozdíthat bennünket. Sikereink kizárólag ügyességünkötől és ama tisztességesen szerzett becsülettől függenek, amelyet magunknak kiküzdhetünk.

A ki sikert akar elérni, mielőtt azt becsületesen kiérdemelte volna, az könnyen elzúlik és az adósságok mélységébe bukik.

Agronon-geológiai osztály. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a földtani intézet keretében egy külön agronológiai osztályt létesített, a melynek az a rendeltetése, hogy a gazdasági művelésre szánt területeket, talajokat, különlegesen a gazdálkodás gyakorlati érdekei és szempontjából vizsgálja és tanulmányozza. A földművelésügyi miniszter ezzel az intézkedéssel az okzerű gazdálkodás előmozdítására ismét egy igen lényeges tényezőt nyújtott a gazdalközönségnek.

A társadalmi élet és a nők.

Az utóbbi években kiadtak egy modern jelszót, mely hangzott ekképen: Legyen nőemancipáció! Kezdték hirdetni, hogy a férfi és a nő egyaránt a teremtés koronája, tehát részesüljenek egyenlő jogokban az állam előtt.

Egyszerre aztán ezek a jelszót hangoztatók lecsendesedtek. Mi ép e szélsőséget használjuk fel arra, hogy felvessük a kérdést, vajjon kell-e voltaképpen nőemancipáció?

Nézzük e kérdést nemzeti, magyar nemzeti szempontból. Ugyan mit tapasztalunk? Azt látjuk, hogy a magyar társadalmi élet fénye, sugara külső emancipálás nélkül is mindig a nő volt. Tények teszik kétségtelenné, hogy a magyar a nőt mindenek fölé helyezte. És valóban így van. A költő nem él a pótká szabadságával, mert tényleg, miképpen a magyar királyt föléje helyezi a pártharczoknak, ugy a nőt is föléje helyezi a hétköznapiság salakjának.

Igy van ez jól. A nők gyenge lelkületükkel, finomságukkal, szelidségükkel és könnyeikkel nem valók a hétköznapiság küzdelmei vásári durva zajába, ezek a lélek világa. Uraljanak, minket férfiakat, szenvedélyeinket csillapítsák, a csüggedés óráiban csepegtessenek lelkünkbe édes reményt, adjanak a családi tűzhelynek lágy meleget, édes vonzóságot, de ne kísértsek meg, hogy finom kezükkel, ártatlan lelkületükkel, hamis és helytelen hiúságból női cipellőikkel belépkedjenek és belemérüljenek a vad hétköznapiságba, melyben hamar tapadna sár és piszok ártatlan eszményiségükre. Igen, maradjon eszményi a nő. Legyen ezután is a nő szerencsénk részese, bánatunk vigasza, jó és rossz sorsunk osztályosa, de ne akarjon küzdeni velünk egy sorban ott, honnét az Isten születésénél fogva eltöltötte. A bibliai mese szerint az angyalok a mennyország-ból nem mehetnek a pokol megtekintésére. E képlet itt találó. A nők a saját világukból ne kísértsek meg az eltávozást, mert, hogy ott maradjanak, a hová a természet isteni akarata parancsolja, az magasabb, szentebb rendeltetés.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYÁJA.

„Székely-Hangok”-ból.

— Mutatvány a szerzőnek sajtó alá rendezett költemény-kötetéből. —

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárgyaja.)

Ugaron áll a barázda, ugaron,
Fáj-e szived érte székely magyarom?
Eddigél mennyi szemet lepergett
S most koldulni induljon meg a gyermek?

Bükkösök közt, széles dűlök oldalán
Furulyaszó mért busul oly igazán?
Zugó lombok hervadása fáj neki,
Vagy a székely régi hírét temeti!

Sárga lombok haljatos meg, haljatos,
Nem hint rátok az új tavasz harmatot,
S megváltás van minden ilyen halálon —
Zörögjétek, hogy egy tavasz csak álom.

De te népem lábba állni te ne késs,
Két ezerre szomorú a temetés,
Ne vándorolj . . . soha az föl nem támad,
A ki egyszer elveszett a hazának.

Tíz az óra . . . Van rá idő elég még
Ne járd addig, míg eléred a végét,
Rongy a leked, ha kifogyott a nota,
Egy étellel hazádnak léssz adósa.

Ósi vértől ázott földed el ne hagyd,
Fényt sugárzó székely neved ne tagadd,
Ha ily büne adná rá a lekedet,
Az Isten is megtagadna tégedet.

Kerek arcu, piros képű az anyja,
Székely lánynak mért uri nép czafrangja?
Annak kell csak rá nem illő viganó,
A kinek a becsülete eladó.

Székely népnél leányvásár ne járja,
Gyalázatnak mocsara kél utána,

Örizzétek tisztaságát a névnek,
Bűn fertőjén ez az élet nem élet.

Fiunk székely, legyen az a leányunk,
Piros rózsza terem elég minálunk,
S ha szakítani hozzá nyul az idegen
Magyaros csók csattanjon a — tenyeren.

Az ámitók, a kuruzslók elülnek,
Ha megtudják: mi a székely becsület,
S higyjétek meg a kalandor az se rest,
Kitalálja hamar, hol van — Bukarest.

Kézbe munkát, bátorságot a szivbe,
Fehér liljom tisztaságát a hirre . . .
Kis kacskóba puhaféher szeletet,
Minél gyakrabban lakodalmas ménetet!

Igy léssz boldog székely népem, tudom én.
A lány liljom, piros rózsza a legény,
S verőfényen, vagy harmattal ha ázik:
Csak egymásnak s a hazának virágnak.

Tarcsafalvi Albert.

A „Piros bugyelláris” előadásán.*

Igen tisztelt hallgatóság!

Midőn valaki könnyed szellemi élvezetek útjára indul, előleges okkodások és figyelemzetések nehézzel terhével ne induljon meg. Ezt mondja az arab rege is, mely szerint a haldokló imám tanácsára a bölcsesség kövének felkeresésére indult három fia közül az nyerte el azt, ki sem túlságosan agyályossággal nagy terhet nem vitt, sem könnyelműen a készüléket nem mellőzte, hanem villám okossággal a kettő közt a közép utat választotta. Ily és csak ennyi előkészület szükséges nekünk is, midőn népszínmű irodalmunk egyik darabjának élvezetes előadásánál azzal a szándékkal vagyunk jelen, hogy abból az esetleges tanulságokat is magunk részére

* A f. hó 27-én a „Piros bugyelláris”-nak a diákok részére rendezett előadásánál bevezető beszédül tartotta Gáspár István főgymn. tanár.

levonhassuk. Ezt diktálja nekünk, ezt kívánja tőlünk a „Piros bugyelláris”. Nem fogunk látni oly felemelő, oly megrendítő eseményt, melyet a tragikum főszege fogalma szerint a költői igazságszolgáltatás magasatos művészetben tár előnkbe, s melyben a halál áldozataival megtölti a színi deszkákat; nem látunk oly cselekvényt, melyben a botor felfogás, kétes jellemek és helyzetek tévelygéseinek humora, az igazi nevetséges alakok feletti öröm harsonó kacajja ragadjon el. Nem járjuk be a komoly opera örök harmonizálás szárnyain a mesék büvös világát, nem érintenek az operettek csiklandós elemei; de mindezek helyett előtűnik fog lenni a való élet azon kicsinyebb tévedései és küzdelmeivel, mik hozzánk legközelebb állanak.

Egy népszínmű ez, a magyar népelet eleven rajzai- val s meglehetősen sikerült tipikus alakjaival s mindazon drámai összeütközési motívumaival, melyek azt az általában vett színmű és vígjátéktól megkülönböztetik e kettő közé, ha úgy tetszik, legtöbbször behelyezik.

A cselekvény fejlődésének előmondása már csak azért is tiltva van nekem, mert ezzel az érdeklődést zavarom s így csak a következőkre terjedhet ki figyelemünk. Mi a tévedés és az ebből folyó összeütközés alapja? Érvényesül-e benne a kitétel, összeütközés, bonyodalom és kifejtelt drámai szerkezete? Meg van-e benne a költői igazságszolgáltatás? El vannak-e találva a népies alakok? . . . A beszótt népdalok kifejezői-e a helyzet és személyek hangulatának? Megvan-e benne a népies felfogás és beszéd mód? Az első kérdésre megkapjuk a feleletet a három főszemély, Török bíró, Zsófi bíró és Csillag őrmester tévedésében és találunk dráma imotívumot elegendőt az ebből folyó összeütközésben. Török bíró boldog, míg nejeinek hűségében, kit jó-ságával, szerelmével és férfi önértékeléssel magának vall, nem kételkedik. Ezt kiegészíti egy ifjúkori évedés és az, hogy nejt gazdagságával hódította magához. Mindkettőért áldozatot kell hoznia. Zsófi szépségét és hűségét egyforma nyílt erőnek tudja s így maga köré gyűjti udvarlót, kik miatt szegyenkeznie kell. Csillag őrmester szerelmi játéka komoly próbája lesz lelkének, életének katonai becsületének és boldogságának. — A mellékszereplők mindezek kiegészítésére szolgálnak.

Szerkezet tekintetében az I. felv. a kitétel és öz-

A mi jó magyar nőink belátták ezt. Belátták és a férfiak által felkapott nőemancipáció, a nők javarészt teljesen hidegen hagyta. Ép azokat az urhölgyeket, kik származásuknál és neveltségükkel fogva, a társadalmi élet központjait képezték.

Mi a nőemancipációt céljaitalan érellenségnek tartjuk, mert arra semmi szükség nincs. A mi nőink nemcsak egyenjogúak voltak mindenkoron, de előbbre helyezték önmagunknál és elsőbbséget nyertek.

S a magyar nők ezt érzik és tudják. Azért hagyta közömbösen őket az emancipáció jel-szava. Emancipálva vannak ők oly mértékben, mely azt a szükségessé teszi. De eddig és nem tovább.

Már mostan kérdezzük, merne-e előállni valaki a merészeli-e megzafolni azon állításunkat, hogy a nő a magyar társadalmi életben a hatalom szerepét bírja? Hisz kezében van mindig a társadalmi élet céljainak sikere, vagy sikertelensége, tőle függ és meleg pártfogó szavától, hogy mi megnyissuk zsebeinket, áldozzunk a jótékonyágnak.

Már pedig a nőnek nem lehet más hivatása s nem lehet szebb hivatása, mint orvosolni a fájó sebeket. Milyen szép, ha a nő a jótékony-ság szolgálatában fedeleket nyújt a fedél nélkül maradtoknak, tápot az éhezőknek, házat az árva-knak, menhelyet a betegnek és sanyalóknak. Mindezt a nő a társadalmi élet keretében éri el. És mondhatjuk, nincs még egy ország Európában, hol a társadalmi élet terén a nő oly szerepet tudna játszani, mint minálunk, hol a nő fellépését mindenkor siker koronázza, siker koronázza azért, mert méltóan fogja fel s méltóan teljesíti hivatását. Itt álljon egy példa:

A nő eszméje volt Erzsébet királyné s ime Jókai Mór egy-két szava, Gróf Telekényi buzgó munkálkodása, milyen szép Erzsébet alapot hozott létre. Nem-e a legméltóbb adózás ez a magyar nők részéről, a magyar vértanú királyné emlékeztetének? És nem-e bizonyítja az összeg tekintetében fényes eredmény, hogy a mit a magyar nő gondol és akar, ha gondolatát nyilvánítja, az megvalósul?

A magyar nőnek tehát nem kell szebb szerepkörre vágyania, mint a milyent most elfoglal.

Döntő szerepet játszik a jótékony-ság szolgálatában mindenütt, hol könyörületességre hívja fel az emberi szenvedés a társadalmat. Az élet viharából hazatérő férj áhíthatatlan hallgatja neje tanácsait, okos és mégis meleg szavait és szentül hisz azoknak.

De a társadalmi érintkezés, a társadalmi viszonyok, a kulturális mozgalmak sikeres létrehozásánál is mindenütt számítani kell arra, hogy a nő-nem illően érvényesüljön, mert csak így képzelhető el a siker.

Ime tehát kedves uri asszonyaink, igazuk van önöknek, ha nem áradoznak hamis jel-szavakra és megmaradnak fenséges hivatásuk-

nál, melyet oly kiválóan töltenek be, melyet ép ezért eszményitünk. Az emancipáció a nők tekintetében sem lehet más, mint üres jelszó, mert hisz a nő ott van már mindenütt és a hol társadalmi élet van, ott legbecsültebb, annak legfőbb tényezője: a nő.

TANÜGY.

Az etédi és Etéd-vidéki tanító-testületnek f. hó 10-én, a székelykereszturi fiókköri értekezéssel kapcsolatosan a „Tanítók Háza” javára Etéden rendezett táncmulatsága: kevés anyagi, de annál szebb erkölcsi eredménnyel végződött. Ugyanis habár a tiszta jövedelem mindössze 3 frt 5 kr.-ra megy; a legtávolabbi vidék intelligenciája a bál niveauját az itt megszokotton fölül emelte. E körülmény igazolásul elég lesz említenünk: Szentpéteri Róza (Sz.-Udvarhely), Baczó Birike (Küsmöd), Kovács Gizella (Sóvárád), Pálffy Kornelia (Teresfalva), Rozsondai Gizella (Halmagy), Bodoni Ilka (Havád), Szabó Mariska (Bibarcfalva), Szalontai Ilona (Sz.-Keresztúr), Szentés Ilona (Sz.-Udvarhely), Vass Berta (Varasd); továbbá a helybeliek közül: Péter Gabriella, Adam Jolán, Ilona és Róza kisasszonyok; végül pedig Bálint Juliska, Bekő Julia és Máthé Karolina jelenlétét. Felülizettek: Adam Dénes körjegyző 50 krajczár, ifj. Bakó Dániel 50 krajczár, ifj. Csia Kálmán ev. ref. pap 1 forint, József János tanító 10 krajczár, Simó Lőrincz tanító 50 kr., Dr. Pónyiczky kororvos 50 krt. mely összegeket e helyen köszönettel nyugtázzuk. Örömmel ismerjük el még néhány tanító kollegánk ama szives ügybuzgóságát, melytől vonatra, habár a mulatságon jelen nem lehettek, jegyeiket előre megváltották; de egyuttal sajnálattal kell felemlitenünk kollegáink egy nagy részének azon közönyösségét, melylyel a „Tanítók Háza” javára rendezett, ezen mulatság iránt viselkedtek. Etéd, 1899. október hó 15-én. Rozsondai István, rend. biz. jegyző.

IRODALOM.

Zsinati imák és beszédek. A magyar unitárius egyházunk 1899. augusztus 27—29 napján Székely-Keresztúron tartott zsinati főtanácsa alkalmával mondott templomi imák és beszédek épen most jelentek meg esinok füzetben. Az imák és beszédek azon sorrendben vannak összeállítva, a hogy el voltak mondva. A füzetek darabonként 25 kr-ért kaphatók Raffaj Domokos esperesnél s az összes unitárius espereseknél, valamint a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utca). Ugyanitt kapható a székelykereszturi unitárius zsinat „Emléke” is. Egy példány ára 20 kr.

Színészet.

A mult hét műsorát a következő darabok töltötték ki: vasárnap délután a Peleskei nótáriusban végigműlő egészséges humoron és az ügyes ötletek derűjén mulathatott a közönség: este pedig Géczynek „Gyimesi vad-irág”-a került színre. Egy-két hatásos jelenetnek kihagyása és a darabnak illetlen történet megsonkítása, továbbá az ensembleben észlelhető volt zökkenések sok tekintetben csorbát ejtettek a sikerén. Hétfőn szünet volt. Kedden Bissomnak a „Hálókosik ellenőre” cz. bohózatot vigjátékát adták. Francia pikanterekkel fűszerezett darab, melyek azonban elég szellemesen és a frivollabb mozzanatok kiélesítése nélkül vannak elburkolva. Szerdán „Lili”-ben gyönyörködünk. Ez volt a hét leg-sikerültebb előadása. Csütörtökön Bessenyei V. Kossuth Lajos élettörténete cz. történeti színműve pergett le, a melyet Lőrinczy Erzsike választott — még pedig szerencsétlen

nül — jutalomjátékaul. Valóságos férczmű, a melyben sem művészeti compositiót, sem drámai összeütközést, sem fokozatos emelkedést vagy megkapóbb jelenetet — akár a Diogenes lámpájával is — nem találhatni.

Az a körülmény, hogy valamely darab hazafias szellem gyümölcse, még nem elég bizonyíték annak esztetikai becsé mellett és nem elég garancia arra, hogy egy közönségre, mely előtt az illető mű teljesen ismeretlen, vonzóerőt gyakoroljon. Ez az oka annak, hogy az előadásnak sem megfelelő erkölcsi, sem pedig megalapozást keltő anyagi sikere nem lehetett és nem volt, a mit pedig Lőrinczy Erzsike művészeti ambícióját tekintve, mindenki óhajtott volna.

Pénteken volt a második előadás a tanuló-ifjuság részére. Ez alkalommal a „Piros bugyelláris” mutattatott be, melyet az előadást megelőzőleg Gáspár István r. k. főgymnasiunai tanár, lelkes ihlettel sugalt szép beszédében ismertetett.

A hét műsora a Honthy házzal záródik be. Összegezve a hét benyomásait, konstatalható, hogy a közönség érdeklődését első sorban Cserey Irma, Zöldi Hermin, Lőrinczy Erzsike és Geröffy Ilona bilinesített le és tény az, hogy a jelen társulatnál a női szerepek sokkal jobban vannak képviselve, mint a férfiaké. Cserey Irma játékának finom diskretoiája előkelősége és a mellett természetes egyszerűsége, temperamentumának eleven-sége, nemkülönbén énekének iskolázottsága által tünik ki; Zöldi Hermin kellemesen esengő, jól nuancirozott hang-jával és szerepeinrk melegen átértett kidom-borításával biztosítja a maga részére a sikert; Lőrinczy Erzsike valamennyi alakításán látszik az a törekvés, hogy a legnagyobb tudatossággal éli be magát a költői intenciókba és mindenkor tisztában van azokkal az eszközökkel a melyekkel a szív hurjain játszhatik, jóllehet néha alpathosza csap át; Geröffy Ilonát egyéniségének bája és rendessége, játékának közvetlensége és bensősége teszi kedvessé és rokonszenven-sé.

A férfiakról sem tagadható ugyan meg a tehetség kisebb-nagyobb foka, de ami kifogás alá esik, az az, hogy nem igen tanulják meg a szerepüket, így Szitay Lászlóban van az u. n. verve, hangja is szép népszim-műben, de máskülönbén nélkülözi az iskolázottságot; Makay jól tud indioudualisálni, de itt-ott még kissé nyers és nem elég sima; Hidassy Kálmán kissé sablonos és néha túlságosan elegikus és sentimentális, de van igen siker-ült alakítása is (a Liliben a gróf szerepe); Bárdy István jó komikus; Rákos János alakításai nem egyenletesek; egyes mozzanatokban, különösen a hol határozottabb hang kell, jó, de sokszor elmosódó színtelen; Iró Ágoston gyakran nélkülözi a kellő distingváltságot, gesztusai nem összhangzóak, de úgy látszik tudatosan törekvő erő; Keller Antal elfogadható alakításokkal dicsekedhetik.

Heti műsor: Vasárnap d. u. mérsékelt helyá-rakkal „Náni”, este bérletben „Leszámolás”. Hétfő „Czifra nyomorúság”. Kedd Hidassy Kálmán jutalomjátékaul „Gyurkovics leányok”. Szerda „Doktor Pepi”. Csütörtök „Borus szerelem”. Péntek Ifjusági előadás „Himfy szerelem”. Szombat „Sulamith Jeruzsálem leánya” keleti opera.

KÜLÖNFÉLÉK.

Őszi hangulat.

Irtá: Demeter Dénes.

A halotti induló siralmas akkordja elhangzott a temetési menet hosszú sorozatban szívet megrázóan halad a nagy sir felé, mely határtalan ölebe fogadja mind azt, a mit a tavasz mosolygó fénye életre keltett, a nyár izzó tüze kifejlődéshez juttatott. Ah, milyen fel-ségesen szomorú, a szemekből könnyeket kicsáló le-metkezés ez: közös édes anyáknak, a természetnek. A rétnék — melyet kigyózó patak ezüst gyön-

szeütközést, a II-ik a bonyodalmat, a III-ik a kitejlet foglalja magában, a tévedésnek megfelelő bünhődése a költő igazságszolgáltatásával.

A beszélt népdalok, a magyar nép dalos természetének kifejezése gyanánt, mindig hüben eseteliek a hangulatot s elég változatosan és gyakran fordulnak elé anélkül, hogy a eselekvény menetet akadályoznák. Alakjai vértől pezsdülnek, mert hiszen Peták káplárok, Kósza Gyurik és Czigány Kata kártyavetőnök a népeletnek mindig jellemzetes típusai maradnak. A beszélgetési módor távol áll ugyan a francia bluetteszerű könnyed, enyegő, fortélyos szinpadit nyelvtől, de úgy utanzataiban, mint kelle-mében a népiest eléggé megközelíti. A eselekvényt pedig nagyban egyszerűsíti az, hogy ügyes fejlesztéssel az egész Török bíró udvara és háza körül folyik le.

Ha most az egészet az igazi népelettel összehason-lítjuk, találni fogunk egyes tulzásokot is, de ha ez épen olyan, mint magának a népkép ruházati ezirálkodása, mely legfőllebb mosolyra gerjeszt, de erkölcsi bíralat alapját nem képezheti. Mindazok után azt kívánom, hogy gyönyörködjenek a remélhetőleg derekasan sikerülendő előadásán.

Mulandóság.

— Rajz. —

A mulandóságra figyelmeztettek. A természet rendje szerint semmi sem tart örökké. Alig tekintesz körül ez életben, némileg megismerkedel a világ szokásaival, már ismét indulsz, a honnan jöt-tél: a semmiségbe.

Semmiből lettél és semmivé léssz, ha csak teitid következtében neved tul nem éli gyarló testedet.

Ha szerencsétlen vagy, gondold azokra, kik nálad-nál is szerencsétlenebbek, s ha szerencés vagy, eny-híts nyomorukat, mert nem tudhatni, nem-e szorulsz majd te is enyhítésre.

A mulandóságra figyelmeztettek.

Gondtól és gondoktól egyaránt nehéz fejemet le-hajtottam a pamlagra.

Nem állítom, hogy e gondolatok túlságosan ma-gasröptűek lettek volna; gondolaim a természeteshez, a

mindennapiho: lánzolják gondolataimat s az eszményi csak álomképben látogathat meg néha-néha.

Már pedig rövid életünket almodva eltő teni, ég-hez kiáltó bűnök tartom; tenni és tétetni, gondolkodni és gondolkodtatni, dolgozni és munkára serkenteni, ez a társadalom minden egyes tagjának feladata; néme-lyiknek pedig hivatása a bűnre figyelmeztetni, a vétket korlatolni s az érzékenységet — mely a testet, az elmét lankasztva, ez utóbbit, mint az ópium folytonos ábrándozásra, örökös álmodozásra készíti — kiirtani. Gondolkodtam a természet csodás alkotásain s legesodálatraméltóbb művén: az emberen; a legtöké-letesebb és egyszersmind a leggyaralóbb alkotásán Gondolataim tova ragadtak, megfeledek ztem a jelenről, nem láttam semmit, csak . . . őt!

Szöke fejcsékéjét budogta az ajtón s mosolyogva nézett felém, azután óvatosan benyitott s becsukta maga után az ajtót.

Azt hitte hogy alszom. Mozdulatlanul feküdtem s szemeimet félig be-hunyva lestem teitét.

Gyönyörű remek műve a természetnek: Olyan, mint egy mennybeli angyal, ha ugyan léteznek angya-lok másutt, mint az emberek között.

Sugár termete, szabályos arca, melyek a fekete szemek boldogságot sugározva bámulnak reám, a csókra termett biborpiros ajkak, melyek két sor gyöngyfogat takarnak; a ruganyos, ölelésre bizató gömbölyű karok, a szoknya szegélye alól kikandikáló láb . . . minden-nek láthatása a véremet gyorsabb keringésre bírja.

Lábujjhegyen közeledik pamlagom felé, fejem fö-lött megáll, aztán fölem hajol.

Erzem forró leheletét, orromat szűzies testének üde illata éri, vérem a fejembe tódul

— Szerettek! — susogja.

Ah, tovább nem bírok háborgó szenvedélyemmel megragadom kezét, ajkaimhoz emelem és . . . ó sikoltva ájul el, reám dől

Minő borzasztó látvány! . . .

Gyönyörű feje leszakad a nyaksegígyáról és a földre gurul, esésében fejemet érve.

Összerázkodom és . . . felébredek.

Álmodtam . . .

Álmodtam a pamlag mögött álló női csontváz ujjait ragadtam meg és magamhoz rántottam . . .

A kop-nya a földre gurult, homlokomat véresre ütötte

Ki tudja, nem-e volt az a koponya valaha olyan, mint minőnek álmodban láttam? Most a fénylő szemek helyén sötét üregek tátonganak, a hajzat helyén a var-rotás koponya, csak a két sor gyöngyfogat maradt ép-ségben

A lihegő kebel, a gyönyörű termet, a husos karok minden volt nincs . . .

A mulandóságra figyelmeztettek.

A természet rendje szerint semmi sem tart örökké. Semmiből lettél és semmivé léssz . . .

Ha szerencsétlen vagy, gondold meg, hogy nálad-nál szerencsétlenebbek is élnek s ha szerencés vagy enyhíts nyomorukat, mert nem tudhatni, nem-e szo-rulsz te is majd enyhítésre.

A mulandóságra figyelmeztettek!

Ilosvai Hugó.

Megnyugvás.

A gyötrelmek tengerében
Hányódom roncsolt gályaként.
Minden nap újabb szenvedést hoz,
Soha egy csöppnyi kis reményt.

A szenvedések árja elkap,
Erőm hanyatlik, érzem azt.
Kétségbe esve, csüggedetten
Hiába várom a vigaszt

De a távolból biztatón
Egy leányka arca int felém,
S már nem törődöm a bajokkal:
Az élet célját meglelém.

Pál Ernő.

gyeivel hasit kétfelé — minden virága eltakarodott. Tan a nyáron döngicsélő méhecskék méz-sóvár ajkainak estek áldozatul a tarka-barka kelyhek? S színtelen kocsányok csak azért maradtak meg, hogy az ember eszébe vissza idézzék eltűnt boldogságuk romcsatékait? . . . A mezőnek zöld selyem füve — melyet pedig az ur, kikeletkor, mint paláttal fedte volna be azt — megfakulva ránkigzaltatik ide s tova a kazczer szellőtől; mert annak is már utolsó játéka s mint a halálát érző gyermek éppen a legigénytelenebben tölti ki bosszuját. Az erdő és a kertek disze: a zöld lombok, melyek mind megannyi kezek az élő lsten dícsőségéről tapsoltak, megsárgulva, sajátságos zizegessel hullanak alá. Nema lett a berek, liget; dalos lakosai elköltöztek kitudja hová? Az ágak közé gondolat épített fészkek kihülve, puha ölelben nyugtalanokdó fiókák helyett, viasz színű levelek pihennek egymáson össze-visszaságban. Kihült a vén föld, ez az anyagi táplalekok örökös forrása, mint a meghalt ember kebele, ki szívének melegét gyermekei között szét osztotta már és a végtelen magasságban a pontnyi bárány felhők helyét hamvas fellegek foglalták el, melyek most elnyelik egymást, majd meg gyomrukból sokkal nagyobbakat szünek, majd pedig sajátos rugással, elfedve a napot is, úgy vonulnak el a mélység felett, mintha végtelen napját hirdnék az emberi világnak. Az állatok szomorú egykedvűséggel bámulnak a pusztuló mindenségbe; a gondolkodó emberek pedig önsorsukat látják a megsemmisülés útjára tért természeti szépségeknél. Az örök tűznek keresztelt óriási gömb: a nap fehér színben menő sugaraiban csak fényt szór, nem meleget, azt is úgy, mintha fátylon bocsátaná keresztül, erőltetett, mint a bánat, szenvedés tűzében kiégett szívnek mosolya a csontváz arczon . . .

Hiában! Minden, a mi teremtetett volt, a mi ékességül, táplálól adatott volt a természetnek bájos kikeletkor, lelte magát, s a megsemmisülés sirja felé közeleg. Hasztalan akkor megfogantozni a megmaradás karójához, kidönti ezt is az örök törvény, mely minden létezőt nem létezővé parancsol lenni.

Mi — Isten képeire teremtetek — emberek szintén e törvény alatt állunk. Arczunk szépsége, szemünk égő tüze magában hordja azt a virág-kocsányt, melynek szirmait, kitudná megmondani: hová repült el az ősi szél. Kedvünk, örömünk, boldogságunk repkedő szárnyasok, a melyek egyszer hűtlenül elhagynak. Dicsőségünk, nevünk hervadó fűszál, mely volt és nincs. Hatalmunk, vagyonunk, kincsünk rövid életű lomb-levél, melyektől meg kell válnunk. Szóval, mi: az ember a föld vagyunk, az időben levetkezzük minden égenségünket s ha szívünkben utolsó lángolt az éltető tűz, megüvegesedett szemekkel, színtelen ajkakkal, zsibadt tagokkal megszűnnek lenni. Ránk borul az enyészet éjje, melynek rideg kamrájában, a legnemesebb ideálok, legmagasabb érzéseket magában hordozott szívet a föld legundokabb férge fogja szét rágni, megemészteni . . .

A halotti induló siralmas akkordja elhangzott: az enyészet sirja felé közel minden a nap alatt és a sirra ráborul nem soká a tiszta hópehely, mely alatt addig alszik a nagy mindenség, míg majd egykoron a tavasz langy fuvalmára új életre ébred.

A te sorsod is ez, ember! E hittel kísérd a nagy temetkezést és e reménnyel lépj a temető kertbe és úgy nézd a sirt, mint nyugalmat adó bölcsőjét: jövő életednek!

— **Kihallgatás a királynál.** Az e hó 26-iki általános kihallgatáson Hollaky Arthur vármegyének főispánja is ő felsége elébe járult.

— **Miniszeri iskolalátogató.** A helybeli ev. ref. kollegium és a székelykeresztúri unitárius gimnázium látogatásával és azokban az állami főfelügyelet gyakorlásával a jelen tanév Kuncz Elek kolozsvári tankertületi főgazdát bízza meg a közokt. miniszter.

— **Államsegélyek.** Az országos közoktatási költségvetésben a helybeli rom. kath. főgimnázium 18000; az ev. ref. kollegium 20,000 koronával szerepel.

— Az **E. M. K. E.** udvarhelyvármegyei fiókjának elnökeül Hollaky Arthur főispánt kérte fel a központ. Igen örvendünk a helyes választásnak, mert Hollaky főispán ez irányban is megállja helyét s bizonyosra vesszük az eddigi tespedés helyett az intenzívebb működést.

— **A helybeli jótékony nőegyesület** ma (vasárnap) délután 2 órákor választmányi ülést tart a „Budapest” szálló nagytérképében.

— **Miniszeri elismerés.** A magyar királyi kereskedelemügyi miniszter f. évi október hó 19-én 62,410 sz. a. kelt magas rendeletével Félégyházi Antal ev. ref. koll. tanár, Olasz Gyula ev. ref. koll. tanár, Gáspár Balázs rom. kath. főgimn. tanár és Barabás Jenő áll. főreáliskolai tanároknak a helybeli áll. ipari szakiskolában óraadó tanári minőségben éveken át teljesített buzgó és hasznos működésükért — teljes megelégedését fejezte ki.

— **Tanító gyűlés.** Vármegyének tanítósa jövő hó 23-án egyletének 25 éves fennállását fogja ünnepelni, mely alkalommal a tanítók rendező-bizottsága, a gyűlési ünnepélyek rendezésére helybeli tagokkal kiegészítendő felkérést küldött helybeli intelligenciájához, s örömmel értesülünk, hogy valamennyi felszólított kész örömmel vállalkozott arra, hogy ez alkalomból rendezendő ünnepések minél fényesebben sikerüljenek.

— **Kányád-fásfalva** ev. ref. egyházközösség 3000 frtot meghaladó költséggel díszes palotaszzerű paplakást építtetett jelen év folyamán. Ez áldozat annál díszesebb, mivel nevezett egyház alig 15 év óta építtetett: új tanítói lakást, papi-, tanítói-csúrt, javított templomot s mindezeket a nép saját zsebéből fizette rovatal után, holott a rendes évi egyházi adózása is más községekét meghaladó, 24 koronát kitesz. Elismerés illeti az új papház építő vállalkozóit: Szabó József ocfalvi és László Károly gypesi derék törekvő iparosokat is.

— **Városi aszfalt-ügy.** Lapunk olvasói azt hiszik, hogy az elintézték sorába került ez az ügy? Nem. Ilyesmit nálunk nem szoktak oly gyorsan (!) elintézni. Nincs is jobb az alapos munkánál! Mi meggondoljuk, fiaink elhatározzák, unokáink talán megcsináltatják és

déd-, avagy ükunokáink kedvük szerint sőtálnak s élvezik a jövő században a mi emlenk szüleménye folytán létrejövendő pompás aszfalt-járdákat. Ugy-e csinos kis állapot? . . . Így gondoltuk ezt eddig s így is haladtunk a városi ügyeinkkel. Csak hogy a déd- és ükunokák kora már már a végtelenségig menőnek tetszik a népek és nemzeteknek — még a mai villamos — korban is. Most azonban ismét egy lépéssel előbbre veltük tudni aszfalt-ügyünket s talán vármegyénk főispánjának sikerülni fog illetékes helyen a már megkötött, törvényhatósági jóváhagyást nyert szerződést véglegesen megerősíteni s ha a folyó évben nem, talán a jövő tavaszon lesz aszfaltos járóhelyünk. Hollaky Arthur főispánunk e hó 25-én reggel 9 órára a városi képviselő tagjaiból szűkebb értekezletet hívott egybe s a főispán elnökle alatt ez ügyben mintegy két órai tárgyalás volt a vármegyeház kistermében. Az értekezlet majdnem egyhangulag a mellett foglalt állást, hogy a már megkezdett munkálatok folytatása egyrészt feltétlenül szükséges, másfelől pedig a jelenlegi vállalkozásnál előnyösebb szerződés nincs. S ha a Kossuth-utczában levő víz-áterezsek a télire is fedetlen maradnak, s a viznek kellő lefolyást nem biztosítanak, sok — előre nem látható — kellemetlenség lesz a járó-kelő közönségnek. Mert az az állapot áll fenn jelenleg, hogy a nyitott víz-árkok miatt szárazható esetleges véletlen szerencsétlenségeket, senkit felelősségre vonni nem lehetne. Mivel a város ezen utczájára jelenlegi állapotában gazdálannak mondható. A város nem felelős, mert a vállalkozó saját akaratából felbontotta. A vállalatot nem lehet felelősséggel terhelni, mert a munkálatot beszüntették. Ezért gazdálannak tehát városunk Kossuth-utczájának jobb oldali része. S ezen okból is ohajtandó, hogy ez az állapot mielőbb megszüntetést nyerjen.

— **A h-szmartroni** nőegylet hasznos és mulattató műsorozattal s tánczszal egybekötött munkacselekvéit november 9-én kezdi meg s tartja minden csütörtökön este özv. Lukácsy Sándorné házában. Belépti díj 10 fillér. Kezdeté este fél 7 órákor.

— **Egy arany fülbevaló** találtatott. A ki hasonmását előmutatja, átveheti e lap kiadóhivatalában megtudható helyen.

— **Erdélyiek találkozó helye.** Mint értesülünk Lantos közkedvelt és ismert vendéglős Budapest Dalszínház-utca 8. szám alatt (A m. kir. Opera mellett) fenyesen berendezett erdélyi vendéglőt nyitott. Erdély egyik legkitűnőbb szakácsnéja készíti naponta a legfinomabb ételeket és különlegességeket, borai pedig kizárólag Teutsch B. József esz. és kir. udvari szállító segesvári pinczészetéből valók Az árak rendkívüli olcsók, s a kiszolgálása a lehető legpontosabb. A ki Budapestre utazik, ne mulassa el ezen gyönyörű éttermet meglátogatni.

— **Jutalomjáték.** Hidassy Kálmán, a Romvári szintársulat egyik előnyösen ismert tagja e hó 31-én (kedden) tartja jutalomjátékát. Színter kerül Herceg Ferencz kitűnő életképe „A Gyurkovics lányok”, melyre a nagyérdemű közönség figyelmét e helyen is felhívjuk.

— **Nyilatkozat.** Dr Kovácsy Albert ur a következő sorok közfözetelére kért fel bennünket: A „Székely-Udvarhely” utolsó előtti számában megjelent „Vármegyei utóhangok” című vezércikkemmel Dr Valentisk Ferencz tiszti főügyész ur és az „U. H.” „Nyelvésegek” című vezércikkre fogalalkoztak a helybeli lapok utolsó számában. Elmondották szintén saját benyomásukat, saját észrevételeiket. Ez ellen nekem nem lehet és nincs is kifogásom, sőt örömmel kell kifejezést adjak, mert a midőn én cikkemet megírtam, nem vezérlet semmi más cél, mint tisztán az a tudat, hogy talán szolgálatot teszek vele a közérdeknek s ezt a czélotam most csak inkább elérve láthatom az által, hogy több oldalú véleménykövetkeztében módjában állott objectív véleményt formálni az olvasó közönségnek. A kérdés ez az ága tehát befejezett dolog. Ezzel tovább foglalkozni nem is kívánok. Hanem nem hagyhatom szó nélkül azt a tenort, a melyben az „U. H.” vezércikkre tartva van. Nem tudom s nem is kutatom a cikk szerzőjét hisz, úgy látszik, hogy oly magasan áll ő tudás és műveltség dolgában s én viszont oly alant, hogy egyúttal amugy sem találnék meg. Hiába lenne tehát a keresés. Nem tudom mi volt czélja a „Nyelvésegek” című cikk szerzőjének szemenszedett gorombaságaival, de amnyi bizonyos, hogy ezek sem a komoly érvek szembenzők hiányát nem fedik, sem nem alkalmasak a nagyrészen jó érzellemmel bíró intelligens közönség felrevezetésére. Bár ki is a szerzője, nyugodt lehet, hogy én őt erre a tere követni nem fogom, mert sem a magam, sem az olvasó-közönség jó izlésével nem találok összeegyeztethetőnek, hogy válogatott gorombaságokra még válogatottabbakkal feleljek. Sz. Udvarhely, 1899. október 22. Dr Kovácsy Albert.

A mi pedig a nevezett U. H.-nak a hivatalos lapra vonatkozó megjegyzéseit illeti, értjük és igen sokan tudják, hogy miért faj neki a mi fejünk „ezidő szerint”. Eppen ez okból nem is tartjuk szükségesnek „röhej”-es förmedvényét megválaszolni s arra egyáltalán szót vesztegetni. E vármegye közönsége igen jól ismeri fél évtizedes multtal bíró lapunk intencióit s a mellől bármily magas tónusból beszéljen az U. H., minden ok nélkül nem térnek el az ő javára. Szerk.

A közönség köréből.*

Számuzetésem ideje, vagy miért hagytam ott Oláhországot? Irta: Tornyai Ferencz rom. kath. lelkész. „Székely Lapok” külön lenyomata, II-ik kiadás. Terjeszti a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara. Érdekeltem vettem kezembe ezen olvasó körünk részére ingyen megküldött füzetet. Nem esoda, hiszen az én közsémből is évenként mintegy 100 (száz) székely van künn Oláhországban. De átolvasás után csalódással tettem le. Általában azon impressiót nyertem, még a hatóságok körök is azoknak valamit tenni a népről, de a népet teljességgel nem ismerik. Ez a munka tisztelességes mű annak a közönségnek, a melynek a „Székely Lapok”-ban szánva volt, de a mi székely népünk között való terjesztésre, abból a czéloból, alkal-

* Az e rovathban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

matlan. Eltekintve felekezeties színezetétől, nem éppen népek való nyelvezetétől, minden hazafias lánjja mellett is, nehezen hiszem, hogy csak egyetlen székelyt is eltérítene az Oláhországba való kivándorlástól. (Rendkívül örülnék, ha ezen cikk írója jobb és hatható-sabb cikkelyt bocsátana rendelkezésünkre, melylyel l épek lehetnének a kivándorlást megakadályozni. Szerk.) Kérem, más hangon kell beszélni a székelylyel. Más okokat, más alakban kell elébe tárni, az igazságnak csakugyan megfelelő szomorú helyzetét, kézzel foghatóbb bizonyítékokkal kell támogatni, mint a hogy ezen füzetben történik. Az ilyen általános, tehetetlenül vergődő, panaszos beszédre a mi népünk legjobb esetben hallgat, vagy mosolyog. Az Iparkamara tehát, mikor egy betegség ellen a nép között küzdeni akar, jobban meg kellene válassza eszközeit. Egy székely olvasó-együleti elnök.

CSARNOK.

Nem jó az ördögöt a falra festeni.

— Humoreszk. —

Két különböző utról jöve és az országuton tovább haladva találkozott egymással egy férfi és egy fiatal pozsgás asszony.

A férfi hátán egy bogrács, egyik kezében egy kakas melynek lábai össze voltak kötve, a másik kezében pedig egy bot, rajta madzag volt, melyen egy kis malacot vezetett.

Menek mendegélnék s a mint egy sűrű erdő szélehez értek, így szólt az asszony:

— Én nem merek veled ebbe az erdőbe menni.

— Miért nem? — kérdezte meglepetve a férfi.

— Hát csak azért, mert én felek téged, hogy a sűrű erdőben megtalálász ölelni és csókolni — szólott az asszony.

— Ugyan a jó Isten áldjon meg, hogy gondolhatsz már ilyet, hiszen az lehetetlen, hogy árthatnék én neked, hiszen ugyszólván kezem-lábam meg van kötözve; a hátamon ez a nehéz bogrács, egyik kezemben ez a kakas, a másikban ez a fűtykös és ezen van a malacz, egy szóval lehetetlen, ha mondom.

— Ej dehogyan lehetetlen — szólott az asszony — biz az lehetséges.

— Ugyan mondd csak hogyan? — kérdezte bámulva a férfi.

— Hát úgy, hogy azt a botot letűződ a földbe s rákötöd a malacot, a bográcsot leveszed szépen a hátadról, leteszed a földre s vele szépen leboritod a kakast, hogy addig el ne szaladjon s akkor szabad léven, bárhogyan védekezzen, te engem megölelhetsz és megcsókolhatsz.

— Asszony! — szólott az ember — ezt neked az ördög nem hiába sugalmazta!

E közben szép lassacskán tovább haladtak, a férfi gondolkodóba esett s magában mormolt valamit.

Egyszer csak megáll a férfi, leszurja a botot a földre, rákötö a malacot, ledobja hátáról a bográcsot leborítja vele a kakast, azután meg átnyalabolja, ölelgeti és csókolgatja a megszeppent asszonykát.

— Oh Istenkém, Istenkém, bárcsak egy szót sem szólótam volna — zsörtölődik a kipirult asszony, — te barbár, magadtól ezt sohasem érted volna fel észszel.

Babos Károly.

KÖZGAZDASÁG.

A városi faiskolában mintegy 150 drb körte- és alma oltvány, kültetésre alkalmasak, darabonként vagy nagyobb mennyiségben cladó. Felvilágosítást ad Blájer Balázs, k. tanító, faiskola-kezelő.

A Gazdasági Egylet figyelmébe. Az egész Magyarország tekintete a Székelyföld felé fordul. Keresve-keresik, hogy mivel könnyíthetnének a székely nép megélhetését. A gazdaság fejlesztésére csak most láttuk a gyönyörűen sikerült gazdasági kiállítás, a fiukat elviszik iparos tanoncznak, a leányokat cselédnek, kenyeret adnak a kezükbe s gondoskodnak, hogy hazánkban találják meg boldogságukat s ne kívánkozzanak Romániába, a hol bizony nem valami rózsás a magyar nép élete, mert a mint Tornyai Ferencz „Számuzetésem” című művében írja, a magyar éppen olyan kevés tekintélyvel rendelkezik ott, mint nálunk a faluégi cigány. No lám ez a híres székely nép, kit Petőfi olyan nagy lelkesedéssel énekel meg, ha vágyának netovábbjába, Romániába megy, ott ma már a román népnek guntyárvá válik. Még nemzeti büszkeségből sem kellene eszünkbe vegyük, hogy oda vándoroljunk. Van nekünk kincsekkel bővelkedő hazánk, csak keressük meg a kincseit. Egyik-másik lap felvet egy eszmét, a mi a nép megélhetésének segítségére lenne, így a „Szárnyasaink” című lap is a fajbaromfi tenyésztés meghonosítását ajánlja a Székelyföldön. Örömmel járulok ezen eszméhez. Sého a világon kedvezőbb helyet nem lehet találni a baromfi-tenyésztésnek, mint a mi Székelyföldünk. Éghajlata kedvező, terményei olcsók, törökbuza, zab, pityoka mint a melyek a fajbaromfi tenyésztéshez bőven kellenek, terem nagymennyiségben, s ha a népünk megkedvelné az okserű fajbaromfi tenyésztést, ez által egy jól jövedelmező keresetforráshoz jutna. A tojás és baromfi értékesítésére nincs piacunk, de ha meghonosítjuk a fajbaromfi tenyésztést, szövetkezetet alakítunk és a kivitelről gondoskodunk. Magyarország baromfiterméke a külföldön nagyon keresett, a jelen év első negyedében 1.065.730 élő baromfit szállítottak ki, megölt baromfit pedig 22.157 métermázsát. Ugyancsak a jelen év első negyedében 183.188 m. mázsa tojást szállítottak ki. A baromfi tenyésztés hazánknak évenként 25–30 millió frtot jövedelmez, ebből láthatjuk, hogy mily óriási töké a baromfi; 100–200 százalékok kamatozik. A fajbaromfi meghonosítása a Székelyföldön elkerülhetetlenül szükséges, a mi magyar tyukjaink aránylag keveset tojnak, husuk oly kicsiny, hogy a külföldi pita-

ezon nem is veszik, míg a fajbaromfi másfél, vagy 2 annyi tojást és 2, 3 akkora húst ad ugyanolyan kezelés mellett. Kár, hogy a vármegyei Gazdasági-Egylet a baromfi tenyésztést még nem karolta fel, az igaz is, hogy a magyar fajtyúk nemzetgazdasági szempontból nem is érdemli meg a felkarolást, fajbaromfi az egész vármegyében csak itt-ott találkozunk és fölöslegüket azok sem tudják értékesíteni a piac hiánya miatt, ezeknek a fölöslegét itt a megyében kellene elhelyezni. Ha a gazdasági egylet magáévá tenné a fajbaromfi tenyésztés eszméjét s részint az egyes tenyésztők, részint a földművelési miniszter ur segítségével a székely népet jó baromfihoz juttatná, ez által egy új és nagyon jövedelmező forrást nyerne népünk. Az eszme könnyen kivihető, kevés áldozat és csak 2, vagy három év kell, hogy győzelemre jusson. S hogy a tenyésztési kedv nagyobb legyen, szükséges volna jövőre a gazdasági kiállításon baromfi-kiállítást is rendezni. Szász Béla.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 19340—899. alisp. Közhirrététel végett értesitem, hogy Bibarcfalva község szarvasmarha állományában 2 udvarban a lép-fene; Kis-Küküllővármegyében Harangláb és Nagyteremi községek sertés állományaiban a sertésvész fellepven, a vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ellenben Oroszhegy község és Oroszhegy „Varság” nevű havas részletén uralgott ragadós száj- és körömfajás; Kis-Küküllővármegyében Szász-Szent-Iván községben a sertésvész és a ragadós- száj és körömfajás; Jövedics, Hundorf, Hosszupatak, Adámos és Gogán községekben a sertésvész megszűnven, ezen községek a zárlat alól feloldattak. Székely-Udvarhelyt, 1899, október 18-án. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Iskolai hegedűk
3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 és 10 forintért teljesen felszerelve kaphatók, valamint az összes iskolai és zenekari hangszerek, ugyszintén harmoniumok és zongorák a legjutányosabb árakon megrendelhetők a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajz-szer kereskedése) Székely Udvarhelyt.

Az 1895. évi cairaól s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s arany éremmel kitüntetve Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb körökben kitűnő sikerrel használt külszer:
REUMA-SZESZ
biztos s kiváló gyors hatása a test bármennyi csizos bántalmait, u. m. köszvény, csiz, reuma, ischia, asthma stb. ellen. Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültébb eseteknél is már egyszeri bedörz-ölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.
Fog- és fejfájást 5 percz alatt megszüntet.
Egy üveg ára használ ti utasítással 1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.
Főraktárak Budapest: Török József ur gyógyszer-tárában, Király-utca 12. és dr Egger A. ur gyógyszer-tárában, Váci-körút 17. szám. — Ugyszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszer-tárában, valamint a készítő
WIDDER GYULA gyógyszerésznél
S.-A. Ujhely.
— Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek. —
Ugyszintén: Székely-Udvarhelyt Solymossy János gyógyszer-tárában Sz.-Kereszturon Baumgärtner Károlynál.

BOR
tisztá természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csak is
FERNENGEL
GYULA jóhírű pinczejében
Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca)
kapható a következő előnyös árakban:
Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tíz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttől 46 frtig.
Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

IRJUNK
Müller-féle tentával.
TÁMOGASSUK
A MAGYAR IPART!

Az Árpád-utczában egy kőház eladó, áll 4 szoba, 2 konyha, kamara, fatartó és jó 3 pinczéből. Értékesíteni lehet K a s s a y F. Akossal.

Finom csemege-méz.
Megrendelhető Székely-Kereszturon M a k s a y Lázárnál különként 75 krral.

Minden héten ujdonságok!

Képes
Levelező-lapok
Mintegy 500 féle
művészies kivitelben

„Székely-Udvarhely”
kiadóhivatalában
(Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utca) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Szám 14049-99. szolgab. Udvarhelyi járás főszolgabírájától.
Faeladási hirdetmény.
Udvarhelyvármegyében Árvátfalva II. határrészében fekvő és a patakfalvi közbirtokosság tulajdonát képező 1544. k. hold erdőnek mint egy 1806 m.³ luczfenyő fűrész anyag és 1267 m.³ luczfenyő épületi fakészlete újabb árverését folyó évi november 2-án d. u. 2 órakor Patakfalva község-házához tűzöm ki.
Kikiáltási ár 2810 frt 60 kr minék 10 százalékba bánatpénz.
Árverési feltételek a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólirt főszolgabírónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Sz.-Udvarhelyt, 1899. október 27-én.
Dr Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.

Sz. 1—1899.
Árverési hirdetmény.
Alattírott közbirtokossági elnökség közhírré teszi, hogy a gyergyóujfalvi közbirtokosság tulajdonát képező Gyergyó-Ujfalu község határában „Bükkető” nevű erdőség IV-ik vágsorozat 20. és 24-ik osztályában eső 45-43. holdnyi területen található 16 cinnél vastagabb 9476 drb halkalással jelzett 5375 m³ tömegű kereskedésre alkalmas lábon álló fenyőtőfát — a birtokosságot a korábbi időben képviselő községi képviselőtestület 10—898 számú és a törvényhatóság által 1898. évi október hó 15-én tartott közgyűlésében 275. szám alatt jóváhagyott határozata értelmében — nyilvános szó és írásbeli árverésen Gy.-Ujfalu község házánál 1899. év november hó 14-én d. u. 2 órakor a legtöbbet ígérőnek kihalására eladja.
Kikiáltási ár 5052 frt. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.
Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát kézpénz vagy óvadékképes értékpapírokban előzetesen az elnökségnél letéteményezni. Csak a feltételekben megállapított kellékek szerint felszerelt írásbeli zárt ajánlatok fogadtatnak el.
Az árverési és szerződési feltételek naponként az elnökségnél betekinthezők.
Az elnökség:
Gy.-Ujfalu, 1899. év október 15-én.
Puskás,
i. b. elnök.
Nagy Albert,
i. b. jegyző.

Sz. 16171—899.
Sz.b.
Pályázati hirdetmény.
Udvarhelyvármegye székelykereszturi járás Etéd községe székelyhellyel lemondás folytán a körorvosi állás megüresedvén, annak betöltésére pályázatot hirdetek.
A körhöz 10250 lelket számláló következő községek tartoznak: Etéd, Körispatak, Böződ, B.-Ujfalu, Siklód, Szolokma, Küsmöd, Martonos, Enlaka, Tordátfalva, Taresafalva, Csehétfalva és Firtos-Váralya.
Javadalmazása: 1. 500 frt rendes fizetés.
2. 180 frt havi körutak fuvardíja.
3. Etéd községében esetenként 50 kr. halottkémlési díj ugyanott.
4. Marhavágatás alkalmával vágóbiztosi díj.
5. Jogositva van beteglátogatások alkalmával házána 30 kr, házán kívül 40 krajczár díj szedésre, azon kívül a székhelyen kívül 1 frt 50 kr napi díja jár, éjjel ennek kétszerese számítható.
6. Hivatalos kiküldések alkalmával a természeti fuvar vagy km.-ként 13 krt követelhet.
A körorvos kötelességeit az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §-a írja elő és ahhoz alkalmazkodni tartozik.
Ezek után felhivatnak a pályázni kívánók, hogy folyamodványaikait hiteles okmányokkal felszerelve az alólírothoz **f. évi november hó 1-éig** okvetlenül adják be, mert ellenkezőleg folyamodványaik figyelembe vételni nem fognak.
Székely-Keresztur, 1899. október 1-én,
Dollny Róbert, szolgabíró.